

Muzejní čtvrtletník

Muzeum Českého ráje v Turnově

zdarma

číslo 1/2018, ročník XV.

Masopust na Dlaskově statku

Přijďte s námi oslavit masopust! Masky vítány.

Putování za minerály 2

Druhý ročník přednášek o putování za kameny – viz s. 3

Kde domov můj?

Na s. 4 se můžete naučit novou (snad ne oficiální) hymnu

Co nás čeká a co bylo?

Přehled akcí a výstav i foto-vzpomínky najdete na s. 8.

PŘÍBĚH TIBETU – POZNEJTE TAJEMSTVÍ DALEKÉ ZEMĚ

V březnu zahájíme výstavu Příběh Tibetu, která byla připravena a poprvé vystavena v Národním muzeu – Náprstkově muzeu v loňském roce.

Výstava představuje na tři sta předmětů ze sbírek Náprstkova muzea a dále šperky a drobné umělecké řemeslo ze soukromé sbírky. Tyto předměty pocházejí nejen z oblasti Centrálního Tibetu, ale z rozsáhlé oblasti vlivu tibetské kultury, která zasahovala od himálajského regionu po dnešní Čínu a Mongolsko. Mezi nejvýznamnější patří malba Buddhy z 18. století z Tibetu, portrét vysoce postaveného mnicha pocházející z letního sídla mandžuských císařů dynastie Čching či nádherně zdobená zlacená plastika bohyně Táry. Kromě chrámových maleb a rituálních předmětů se návštěvník seznámí i s náboženskou lidovou tvorbou v podobě drobných maleb a hliněných obětín.

Výstava vedle předmětů z muzejních sbírek seznámí návštěvníky prostřednictvím textových panelů s historií Tibetu od poloviny prvního tisíciletí n. l. po současnost, se základními koncepty tibetského buddhismu a s jeho šířením a též s buddhistickou ikonografií, zejména se zobrazením slavných učitelů, Buddhy, bódhisattvů, ochránců učení a ženských božstev.

Tibet je dnes spojován s dnešní Tibetskou autonomní oblastí v Čínské lidové republice. Tato oblast však zahrnuje jen asi polovinu historického Tibetu. Historický Tibet dnes zasahuje i do dalších provincií ČLR s rozdílnými přírodními podmínkami. Tibetská náhorní plošina s jezery

a řekami, která je z jižní strany lemována pohořím Himálaje, leží v průměrné nadmořské výšce tří až čtyř tisíc metrů. Sever je drsný a nehostinný, obývaný nomády. Jihovýchod je velmi členitý, se smíšenými lesy, a jeho nejjižnější část má subtropický charakter.

Kulturní Tibet zaujímá daleko rozsáhlejší území než his-
Pokračování na s. 2

UDĚLEJ SI SÁM – KUTILSTVÍ V ČESKOSLOVENSKU

Kutilství hrálo v Československu před rokem 1989 významnou roli. Spousta dnes běžných výrobků byla pro většinu lidí nedostupná a touha po nich vedla k tomu, že si je lidé amatérsky vyráběli sami doma. Materiál odpovídající danému výrobku byl často nedostatkový zbožím, a k výrobě tak sloužily kompo-

nenty a materiály často až velmi kuriózní. Potřebné součástky a materiály bylo někdy možné sehnat neoficiálně ve výrobních podnicích, kdy se malé množství neprojevovalo jako ztráta a evidence byla poněkud volnější. Pak už postačila dávka tvůrčí a řemeslné invence a nedostatkový produkt byl na světě. Ze součástek

Pokračování na s. 2

PŘÍBĚH TIBETU

Dokončení ze s. 1

torický Tibet. Patří k němu regiony pod vlivem tibetského buddhismu a tibetské kultury a tvoří rozsáhlou oblast od dnešní severní Indie a států ležících v podhůří Himálaje přes značnou část moderní Číny do Mongolska a Burjatska.

První stabilní státní útvar byl založen v 7. století v Centrálním Tibetu. V 8. století již tibetská říše dosáhla ohromného rozmachu a zasahovala na jihu do dnešního Bangladéše a na západě téměř až do střední Asie. Buddhismus přišel do Tibetu již v době královské, avšak téměř vymizel po rozpadu tibetské říše v 9. století. K jeho oživení docházelo od 11. století, kdy byly položeny základy církevní organizace buddhismu. Ve 13. století do Centrálního Tibetu pronikli Mongolové. Vytvořili duální systém světského vládců a autority ve věcech buddhistické víry, který se později stal základem vztahu mezi mandžuskými císaři dynastie Čching (1644–1911) v Číně a dalajlamy jako náboženskými autoritami Tibetu.

Zřejmě prvním Evropanem v Tibetu byl Odořík, mnich českého původu, který navštívil roku 1328 Lhasu. Autentické zprávy pocházejí od misionářů ze 16. a 17. století. V 18. a 19. století Tibet navštěvovali britští, skandinávští a ruští cestovatelé, přírodovědci a geografové. Z našich cestovatelů můžeme jmenovat například přírodovědce Ferdinanda Stoličku, který zemřel roku

1874 v Ladaku, který dnes leží v Indii. Zakladatel muzea v Moravské Třebové Ludwig V. Holzmaister pobýval roku 1902 při cestě kolem světa blízko tibetských hranic. V letech 1954 a 1955 navštívil Tibet včetně hlavního města Lhasy kameraman Josef Vaniš (1927–2009), jehož fotografie doprovázejí výstavu Příběh Tibetu.

V šedesátých letech 20. století působil v Náprstkovo muzeu archeolog a mongolista Lumír Jisl (1921–1969), který je pohřben v Turnově. Lumír Jisl se při své práci v dnešním Slezském muzeu v Opavě seznámil s předměty získanými

v Mongolsku na počátku 20. století, a posléze se věnoval archeologii a kulturním dějinám Mongolska. V Náprstkovo muzeu významně přispěl ke zpracování zdejších tibetských a mongolských sbírek, z nichž část je nyní možné vidět na výstavě Příběh Tibetu.

Helena Heroldová (Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur)

Výstava bude pokračovat i v Klenotnici, kde budou vystaveny drobné, výtvarně pojednané předměty ozdobné, užitkové i rituální, zdobené nejrůznějšími technikami. Bude to směsice nejrůznějších materiálů a technik dokumentující tradiční tibetské umělecké řemeslo. Návštěvníci si budou moci detailně prohlédnout sbírku hliněných reliéfních obětín cchaccha, klášterní tisky s ochrannými motivy, amulety, buddhistické růžence. Nejen pro studenty naší šperkařské školy budou zajímavé šperky, zbraně, drobné sošky, nomádské nože, křesadla, zámky a podobné předměty. Asi nejméně zajímavé ale budou barevné rituální chrámové masky z lakované papíroviny (papiermaché), které se používají při čamových tancích a jsou historickou součástí rituálního oděvu tanečnicka. Proti pražské premiéře tak bude turnovská repríza bohatší o desítky nových, esteticky působivých artefaktů, které pocházejí ze sbírky sběratelky, znalkyně a propagátorky Tibetu paní Zuzany Ondomišiové.

Miroslav Cogan

UDĚLEJ SI SÁM

Dokončení ze s. 1

jiného určení rázem vznikaly naprosté unikáty, které jsou dnes po zásluze považovány za exponáty hodné výstavních prostor.

Mezi masově amatérsky vyráběné přístroje patřily například sekačky na trávu, cirkulárky, nabíječky autobaterií, elektrické svářečky, motorové pily, rychlovařiče na vodu, barevná muzika, počítačové hry, dekorace do bytu či hračky pro děti. Vznikaly také zahradní traktůrky a někdy i naprosté unikáty jako amatérské osobní automobily nebo brýle proti migréně.

Tuto zajímavou dobu mapuje sběratel a majitel Muzea kutilství Polná pan Milan Říha. Dnes muzeum vlastní kolem čtyř stovek exponátů

a sbírka je stále rozšiřována. Všechny exponáty mají svůj evidenční list s popisem historie vzniku, rokem výroby a jménem autora. Až dnes tak někteří kutilové získali zadostiučinění za skvělé nápady, technická řešení a zručnost umístěním svého výrobku v muzeu. Zájem o další exponáty je trvalý. Každý může přispět do historie kutilství a věnovat svůj výtvar. Kutilství ještě čeká na své historiky, kteří tento fenomén zmapují, prozkoumají a vyhodnotí jeho přínos pro společnost.

Výstavou Udělej si sám, bychom návštěvníky rádi poučili a pobavili zároveň. Budete moci

zavzpomínat na doby minulé a třeba na výstavě objevíte i výrobky, které jsou vám blízké, které jste si také podle plánů souseda či kamaráda vyrobili, abyste mohli mít něco, co bylo vzdálené vašim možnostem a peněženkám.

Marcela Beranová

V DOTACÍCH JSME JEDNIČKY!

Fungovat v současnosti bez dotací? To snad ani nejde. Pro vaši představu – v roce 2017 jsme připravili a před grantovými komisemi úspěšně obhájili celkem 25 projektů, což nám přineslo téměř 3 miliony korun (z toho nicméně celý milion tvořily výjimečné dotace na nákup sbírky broušených kamenů). Dotační peníze nám umožnily zorganizovat řadu výstav, akcí a odborné práce. Získali jsme peníze na nákup materiálu a služeb, příspěvky na mzdy několika našich kolegů či například část nákladů na vydávání Muzejního čtvrtletníku (na něj nám přispívá město Turnov). Od ministerstva kultury jsme dále získali příspěvky na restaurování Lyonské bible z roku 1513 a obrazu Pokušení sv. Františka z Assisi, na nákup historického nábytku vyrobeného sychrovskými řezbáři Bušky, zpracování části sbírek starých tisků a Scheybalovy sbírky, na výzkum a prezentaci chovu ovcí v našem regionu, na výstavu M57 či na pokračování výzkumu lidové plastiky. Díky dotaci jsme mohli připravit nominaci výroby masopustních masek a vybavit pracoviště na digitalizaci sbírek. Dotace z města Turnova pomohly připravit výstavu ReGenerace, řadu dílen v Kamenářském domě a prázdninové soboty, ale také například opravu fasády na naší budově. Na nic z toho by samotný muzejní rozpočet nestačil.

Alena Zlevorová a Alžběta Kulíšková

PUTOVÁNÍ ZA MINERÁLY 2

V polovině ledna zahájíme druhý ročník cyklu mineralogicko-cestopisných přednášek, které se budou týkat cest do jiných zemí, jejichž primárním účelem byla návštěva mineralogických, příp. geologicky zajímavých lokalit, sběr a nákup minerálů. To ale neznamená, že budou určené jen odborníkům, své si v nich najde určitě i prostý cestovatel, protože na mnoha fotografiích bude prezentována jak nádherná krajina, fauna a flóra, tak i kultura, a především zážitky samotných cestovatelů. Přednášky budou probíhat pravidelně každou středu v 17 hodin v Kamenářském domě. Vstupné 20 Kč.

Jan Bubal

17. 1. Uralsko-altajské dobrodružství. Jan Bubal a Marta Havlíčková, Muzeum Českého ráje v Turnově

Naše druhá společná výprava do Ruska byla opět jedním velkým dobrodružstvím s tím rozdílem, že tentokrát už jsme malinko věděli, co můžeme od Ruska očekávat. Nakonec nám to stejně nebylo příliš platné a během cesty po mineralogických lokalitách středního Uralu a po horách Vysokého Altaje jsme stejně prožili mnoho silných příběhů, které by nevymyslel ani ten nejšílenější spisovatel. Nemluvě o tom, že jsem byl v Moskvě zadržen a málem jsem se ani nevrátil...

24. 1. Drahokamovým údolím – úpatí respektované osmitisícovky K2. Viktor Tecl, K2 Rocks

Túra mezi všemi osmitisícovkami Karákóramu je plná dech beroucích výhledů a jedinečných zážitků. Tamní velehory jsou oproti komerčnímu Nepálu mnohem méně navštěvované, což je však rozhodně výhodou pro přírodu i odvážné turisty. I tentokrát byl čas na návštěvu sběratelů

minerálů v horském Skardu, kteří nám postupně odhalují své poklady a tajemství.

31. 1. Toulky za nerostným bohatstvím Jižní Ameriky (Brazílie, Argentina, Chile). Jan Loun, AVX Corporation

Přednáška shrnuje poznatky a zážitky ze čtyř různých cest za minerály do Jižní Ameriky. Navštívíme proslulé pegmatity oblasti Minas Gerais, naleziště Paraíba turmalínu, jednoho z nejzávažnějších drahých kamenů, ale i méně známé lokality zajímavých minerálů v Argentině, největší doly na měď na světě, naleziště atacamitu v poušti Atacama a sopky severního Chile. Nevynecháme ale ani další cestopisné zajímavosti těchto končin.

7. 2. Výprava za lokalitami zeolitů západní Indie. David Mašín, Univerzita Karlova v Praze

Cestopisná přednáška představí lokality a způsob dobývání klasických vzorků zeolitů z indických nalezišť, které u nás známe pod jednotným označením Poona. Ukážeme si, že

se jedná o mimořádně rozlehlou oblast, jednotlivé lokality se nachází i mnoho hodin cesty od tohoto města. Představeny budou například lomy Jalgaon, kde se nachází typické velké číré krystaly apofilytu, nebo lokalita typického minerálu cavansitu Wagholi. Podíváme se též do skladů místních obchodníků s minerály, kteří prodávají mimořádné vzorky do celého světa.

14. 2. Čeští jeskyňáři v zemi draka. Michal Filippi, AV ČR

Speleologové započali v předloňském roce průzkum krasových oblastí v provincii Shaanxi ve střední Číně. Po třech expedicích jsou tu už první významné objevy hlubokých propastí a velkých jeskyní s podzemními řekami a mohutnými dómy... Cestopisná přednáška ukáže, jak probíhá expedice, jaké jsou nejvýznamnější výsledky, ale i jaký je život ve střední Číně. A proč objevy zaujaly i čínskou televizi a magazín National Geographic? To vše a něco více se dozvíte na přednášce jednoho z účastníků expedice.

Z KAMENÁŘE

Náš kolektiv nedávno obohatila nová lektorka Lenka Reinerová, která pomáhá vytvářet náplň projektů. Velkou oporou při jejich realizaci je také další lektorka Michaela Novotná. Často je náš program inspirovaný výstavami v muzeu nebo přímo v podkroví Kamenářského domu. Tou poslední byla výstava *Loutky ze staré pudy ze sbírky manželů Jiráskových*. Na tuto výstavu navázaly vánoční dílny, které umožnily účastníkům do detailů poznat proces výroby marionety – loutky, která je na vodící tyčce a jejíž části těla jsou ovládané nitěmi. Děti si samy odlévaly jednotlivé části ze speciální hmoty do forem vytlačených v plastelině, které se spojily drátky. Jejich šaty tvořila lněná látka z dob našich babiček. Velký dík patří našim kolegům z údržby, kteří nám

připravili osm set vodících tyček pro tyto loutky.

Pro vaši představu, děti z této dílničky se přidaly k pěti tisícům, které se zúčastnily našich programů v minulém roce. Programů ve světlici Kamenářského domu je takový počet, že se často prolínají v jednom dni. To vyžaduje neustálé náročné přeskupování materiálů, náradí a výrobků. Ani během čtvrtletního odpoledne není v Kamenářském domě prázdné. Do večerních hodin svítí okna Kamenářského domu pro účastníky muzejního *Výtvarného salonu*, který se také inspirovuje programem muzea. Partu lidí, kteří se občas dostanou i do depozitářů, můžete doplnit i vy. Takže, pokud jste u nás ještě nebyli, je nejvyšší čas to napravit. Těšíme se na vás.

Jana Válková Střílková

DIVADELNÍ GEOCACHING

Geocaching je moderní a velice populární hra hledající ukryté schránky. Přinášíme vám tip, jak si ji zahrát, a to dokonce v turnovském divadle o přestávce, nebo při čekání ve frontě u šatny. Právě v její blízkosti je totiž hledaná schránka ukrytá, a to vlevo těsně u podlahy. V kamenném obložení stěny z devonského mramoru je v jeho vyleštěné ploše dobře patrná schránka prvohorního hlavonožce – orthocera. Tento predátor, sdílející mořské prostředí společně se slavnějšími trilobity, obýval dlouhou kuželovitou schránku složenou z komůrek. Komůrky se zvětšovaly a přirůstaly k menším opuštěným komůrkám tak, jak se hlavonožec vykrmoval a narůstal a ve výsledku plovoucí orthoceras vystrkoval svá chapadla z dlouhého „kornoutu“.

Ve vyleštěném kameni zde uvidíte řez jeho schránkou v podobě dvou komůrek a zužujícím se pokračováním, které je vyplněno sněhobílým krystalickým vápencem – kalcitem. Nenechte se mýlit poněkud lehkavým úvodem – zkamenělina

v předsálí divadla za trochu hledání rozhodně stojí, rozměr schránky hlavonožce je totiž na české orthocery úctyhodný. I samotný materiál obložení stěn i podlahy stojí za zmínku: tzv. slivenecký mramor pochází z pražského Radotínského údolí z lomu Na Cikánce, kde byl též Řádem křížovníků s červenou hvězdou už od poloviny 13. století. Červený slivenecký mramor patří bezesporu k nejslavnějším českým dekoračním horninám.

A tak si v předsálí divadla můžete ukrátit čas geocachingem schránky slavného prvohorního hlavonožce. Se sklenkou vína pak můžete v hledání fosilií pokračovat, jak v obložení stěn, tak v dlažbě – jistě zde naleznete další!

Vladimír Daněček, externí přispěvatel

KDE DOMOV MŮJ? DALŠÍ VARIACE NA NAŠI NÁRODNÍ HYMNU

Tímto příspěvkem se znovu vracíme k našemu velice nepravidelnému seriálu o variacích na českou hymnu. Už několikrát jsme Vám představili písně, většinou humorné, které vznikaly v různých dobách na různých místech.

Nedávno jsme objevili další – tentokrát „oficiálnější“, neboť vyšla dokonce tiskem někdy po roce 1890 jako kramářská píseň. Slabiky dávnému autorovi (podepsal se jako J. J.) příliš nevyšly, ale téma je ryze optimistické. Jednomu by se zastesklo, že nesedí v hospodě pořádkem! Přinášíme čtyři z osmi slok.

Alžběta Kulíšková

Nejnovější pijácká Kde domov můj? Tiskem a nákladem V. Augusty, dříve Josefiny Bergerové v Litomyšli

*Kde domov můj?
Tam, kde šenkýř jako vítr
roznáší jen plný litr,
rozmarňá kde společnost,
žádný žal, jen veselost,
kde jsou bratři z mokré čtvrti,
ve hospodě domov můj!*

*Kde domov můj?
Kde se velký pohár pění,
o smutku ni zdání není,
tam, kde čupr sklepnice
nosí plné sklenice,
kde jsou veselí kumpáni,
ve hospodě domov můj!*

*Kde domov můj?
Kde se řízný mok čepuje,
na žízeň se nehubuje, kde se
člověk vybouří,
nabumbá a pokouří.
Kde jsou sami kamarádi,
ve hospodě domov můj!*

*Kde domov můj?
Kde se pozabavíme smutku,
zlosti, žalu a zármutku,
kde se dobře bavíme,
všecky svátky slavíme.
Tam v té řiši Gambrinově.
Ve hospodě domov můj!*

SETKÁNÍ ŠPERKAŘŮ V ERFURTU

V únoru minulého roku jsme s Janou Válkovou Střílkovou obdrželi ústy německé šperkařky Mandy Rasch pozvání od Svazu výtvarných umělců Durynska (Verband Bildender Künstler Thüringen) do Erfurtu. Mandy byla v Turnově na sympoziu v roce 2012, s Janou se setkaly na sympoziu ve slovenské Kremnici vloni, takže pozvání bylo přijato okamžitě. Mandy nám nabídla možnost prezentovat naše poslední sympozium 2016 a nakonec i pár šperků navíc v rámci výstavy výsledků 16. setkání šperkařů a emailérů v Erfurtu pořádané pod názvem ReFormation. Celé Německo si totiž připomínalo pětisté výročí vystoupení Martina Luthera, který v roce 1517 uveřejnil 95 svých tezí o reformě církve a podle legendy je přibit na dveře kostela ve Wittenbergu. Završil tak dílo Jana Husa a dalších reformátorů křesťanského náboženství. V Erfurtu Luther vystudoval a krátce pobyl v klášteře, takže se i toto město stalo jedním z center celoněmeckých oslav a pro nás je lichotivé, že jsme se na tomto programu mohli podílet. Reformace ve fyzickém smyslu slova je přetváření tvaru a materiálu do nových forem a podstatou tvůrčí činnosti. Pravidelnému setkání umělců šperkařů se proto tohle téma samo nabídklo. Šperkařská sympozia v Erfurtu jsou stejně stará jako turnovská, první se tedy odbylo v roce 1984, vzhledem k jinému rytmu však letos naši němečtí kolegové pořádali „teprve“ šestnácté.

Erfurt má dobře zachovalé historické jádro, které je značně rozsáhlé.

Než se začalo k barvení látek dovážet ze zámoří indigo, prosperovalo tohle

durynské, dnes dvěstětisícové město, z monopolu na výrobu rostlinného barviva z borytu barviřského (satis tinctoria). Proto zde nacházíme množství gotických a renesančních staveb na rozlehlém území. V jedné z nich, zvané Kulturní dvůr (Kulturhof), se nachází Galerie Waid-speicher, špychar ze 16–17. století upravený k výstavám, s moderní přístavbou vstupní haly, ve které jsme měli připravené vitríny k instalaci. Navštívili jsme i samotné dílny, haly bývalé údržby uprostřed socialistického panelového sídliště, které město vybavilo k pořádání uměleckých a uměleckořemeslných akcí. Mezi účastníky erfurtského 16. sympozia jsme našli Čecha, Martina Wernera, Mandy a také Bettinu Dittelmann, další spřízněnou duši, která byla na sympoziu v Turnově v roce 2003. Svět je prostě malý. Ve své tvorbě užili

letošní účastníci nejrozumnější materiály – pergamen, plast, porcelán, papír, barevné kovy. Erfurt nemá v tomto ohledu podobnou uměleckořemeslnou tradici jako zlatnický a kamenářský Turnov a uvědomili jsme si, že právě to dělá turnovská sympozia tak atraktivní. Ovšem v ostatních ohledech byla erfurtská akce naprosto srovnatelná a stejně jako u nás se i v Erfurtu dostavil ten nejceněnější výsledek: z neznámých lidí se v průběhu stali přátelé a spolupracovníci v budoucích projektech. Ve volném čase, v pátek 8. září, jsme ještě s dalšími kolegy navštívili necelých 70 km vzdálený Naumburg s proslulým raně gotickým dómem sv. Petra a Pavla z poloviny 13. století. Portrét míšeňské markraběnky Uty v galerii fundátorů chrámu je poněkud přehnaně v médiích označován jako německá Mona Lisa, ale její autor a současně architekt chrámu, označovaný jako Naumburgský mistr, byl skutečně mimořádnou uměleckou osobností. Cestou zpět jsme se na doporučení našich německých přátel zastavili v malebném vinařském městečku Freyburg, usazeném v na jih obrácené kotlině na řece Unstrut. Podle ní se tento nejsevernější terroir Evropy nazývá. V sobotu bylo na programu kolokvium, pořádané v komorních prostorách Malé synagogy. Otevřel jsem je přednáškou nazvanou Druhý dech (Second breath) se stručnou rekapitulací dosavadní historie turnovského sympozia a jeho nové kapitoly, kterou jsme otevřeli přenesením jeho dílenské části do Ka-

menářského domu. Jeho prostředí i možnost nastavit vlastní pracovní rytmus se nepochybně odrazilo na jeho atmosféře i výsledcích. Z dalších přednášejících bych rád zmínil Daniela Krugera (1951), který část života prožil v Jižní Africe a v jeho špercích je patrný jak vztah k estetice domorodého umění, tak k materiálům, ať už skleněným korálkům, jež tam dováželi z Jablonce, tak k přírodním kamenům. Předběžně přijal pozvání do Turnova k sympoziu příštího roku, tak se, věřím, můžeme těšit na tohoto výrazného umělce a přitom skromného a přátelského člověka. Mezi posluchači kolokvia byli i klasici bývalého východoněmeckého šperku Uta Feiler, Bernhard Früh a Rolf Lindner, s nimiž jsem se potkal na konferenci v Erfurtu už v polovině 80. let minulého století. Při společenském večeru, který po kolokviu a vernisáži výstav následoval, jsme s nimi nejen vzpomínali na okolnosti, za kterých se moderní šperk v NDR i u nás rodil. Na rozdíl od našich západních sousedů tady umělci k alternativním materiálům jako plast, sklo, papír a další sahalí také proto, že s drahými kovy, zvláště zlatem, mohli pracovat jen vyvolení a drahé kameny, kromě českých, byly zvláště těžko dostupné. Víc se však hledělo do budoucnosti, ke společným projektům. První, který se už reálně rýsuje, je výběr z erfurtských sympozíí, který bychom rádi prezentovali příští rok, v rámci výstavy k jubilejnímu 25. mezinárodnímu sympoziu v Turnově.

Miroslav Cogan

ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM NA VESECKU

V půlce loňského července provedli archeologové nevelký záchranný archeologický výzkum v Průmyslové zóně Vesecko. V souvislosti s rekonstrukcí elektrické sítě

nízkého

na p ě t í

v areálu společ-

nost AGBA bylo při

výkopových pracích

objeveno šest sídlištních jam

zahlubených do podloží. Z jejich

výplní se podařilo zachránit značně

zkorodované zlomky keramiky

pravěkého stáří a dále byly odebrány

vzorky výplní pro následné pří-

rodovědné analýzy. S ohledem na

špatný stav dochování keramických

střepů si musíme na objektivní ur-

čení stáří této části pravého

sídliště počkat až na

radiokarbonové

datování. Sí-

delní buň-

ka objevená

v červenci

2017 je součástí

rozsáhlého pravěkého

a raně středověkého sídliště,

které se rozkládalo téměř pod celou

Průmyslovou zónou na Vesecku.

Jeho stopy byly poprvé objeveny

v roce 2005 při stavbě přeložky

silnic 1/10 a 1/35. Následovaly pak

další záchranné akce v letech 2006,

2011 a 2012 v souvislosti se stavbami

výrobních a skladovacích hal. Od

roku 2005 zde bylo prozkoumáno

přes 5 500 zahlubených objek-

tů, z nichž jenom 1 % šlo datovat

pomocí archeologických nálezů.

Bohužel díky specifickým půdním

změnám se totiž ve výplních za-

hloubených sídlištních jam nedochovává tradiční datovací materiál archeologa – keramické

střepy. Pro-

to musela

přijít na

ř a d u

celá

s e k -

vence ra-

diokarbonových

dat, která nám pomohla

časově zařadit celou jednu pětinu

nemovitých objektů. Při záchranných

výzkumech jsme objevili

pozůstatky nejméně 123 kůlových

nadzemních staveb, z nichž lze 76

lze datovat do širokého intervalu

mladšího pravěku, 18 jich náleží do

období lidu popelnicových polí, 7

do mlad-

ší doby želez-

né a 8 do

d o b y

st ě -

h o -

v á n í

n á r o d ů

a nejmé-

n ě 1 do raného

středověku. Z výplní

kůlových a sloupových jam

j jsme získali uhlíky, ze kterých

80 % tvořila zuhelnatělá jedle bě-

lkorá. Tato houževnatá dřevina

byla vždy používána jako kvalitní

materiál na konstrukci staveb. Ra-

diokarbonová data z průmyslové

zóny přinesla důkaz o tom, že lidé

tuto polohu nepřetržitě obývali od

doby bronzové až do závěru starého

letopočtu – tedy nejméně po dobu

sedmnácti staletí!!! V následujícím

tisíciletí nového letopočtu, v době

římské, stěhování národů a raném

středověku, nebyla již hustota osíd-

lení tak výrazná, přesto zde lidé na-

dále bydleli. **Jan Prostředník**

TŘI NEJ LOŇSKÉHO ROKU

Rok 2017 je za námi a nastal čas bilancování. Zároveň s ním se vynořuje otázka, co lze z množství výstav, akcí, přednášek, programů pro rodiny s dětmi, pro školy či pro seniory vyzdvihnout, na které nezapomenout. Na začátku loňského roku jsme měli obavy, zda stavba nové expozice horolezectví zásadně neomezí provoz muzea, zda k nám návštěvníci najdou cestu i přes problémy, které přinese demolice obrazové galerie a stavební ruch v prostorách atria a zahrady Kamenářského domu. Snažili jsme se všechno řešit tak, aby muzeum zůstalo pro návštěvníky otevřené bez omezení, a to se povedlo. Potěšující je, že do muzea zavítal podobný počet lidí, jako v letech předcházejících. K tomu do velké míry přispěla nabídka výstav a projektů, které připravili odborní pracovníci muzea a které přinesly nejen zážitek estetický, ale i nové poznatky a neotřelé, prameny podložené interpretací. Při bilancování roku není mým zvykem hodnotit lepší a horší projekty – vím moc dobře, kolik práce za přípravou výstavy, výzkumu, publikace, edukačních programů a všech dalších aktivit muzea je. Ale letos si dovoluji udělat výjimku a zcela subjektivně určit tři „nej“ aktivity, tři „nej“ výstavy.

První „nej“ aktivitou byl pro mne zcela určitě nález reliktů gotického kostela sv. Alžběty v Jilemnici. Archeologický výzkum v areálu zámku v Jilemnici, na kterém po celý rok průběžně pracovali kolegyně Jan Prostředník a Petr Hartman, odhalil v základových partiích zahradního domku a v ploše zámeckého parku pozůstatky gotického kostela sv. Alžběty. Výsledek výzkumu byl nominován na cenu NPÚ v kategorii objev, nález roku – Patrimonium pro futuro. Druhé „nej“ v aktivitách muzea má u mne bezesporu realizace nové stálé expozice Horolezectví – výsledek sice ještě není zcela viditelný, ale hrubá stavba je pod střechou a projekt tzv. jede – to je ta práce, která vidět není, ale běží. Shromažďují a rozrůstají se sbírky, kolegyně Alžběta Kulišková a David Marek pracují na obsahové části, proběhla řada doprovodných akcí – výstavy, festival ad. Třetí „nej“ v aktivitách muzea je nákup kolekce broušených drahých kamenů od soukromého sběratele, kterou se sbírka turnovského rozrostla o exponáty, které nejsou zastoupeny

v jiných muzeích, a navíc tak dosáhla počtu sbírkových předmětů, který je srovnatelný s největšími sbírkami drahých kamenů českých muzeí.

Ve výstavních projektech první „nej“ patří projektu zaměřenému na dokumentaci tradičního chovu ovcí v Pojižeří, jehož obsahovou část vytvořila a podnět k realizaci dala Jana Válková Střílková. Pracovnice odborného oddělení Jiřím Sajttem, Vladimírou Jakouběovou a Janem Prostředníkem byl realizován výzkum v terénu, jehož výstupem byla výstava Ovice moje ovce. Na ni navázala výstava Na vlně vlny, kterou realizovala Jana Válková Střílková a která přinesla ukázkou prací výtvarníků, kteří s produkty ovcí pracují. U Kamenářského domu spolu s kolegyně Martou Havlíčkovou a Tomášem Štefánkem vytvořili edukační Ovcí stezku určenou dětem. V průběhu obou výstav proběhlo i několik přednášek a besed, prázdninových kursů a dílen. Druhou „nej“ výstavou, které muzeum připravilo, byl výjimečný projekt Makarská 57, kterou připravil ve spolupráci s Markétou Kroupovou kurátor sbírky umění Miroslav Cogan. Představil uměleckou skupinu, která byla činná v 50. a 60. letech. Návštěvníci měli na výstavě jedinečnou možnost seznámit se s díly českých renomovaných autorů zastoupených v galeriích v celé republice – Jiřího Rady, Josefa Jíry, Valeriana Karouška, Jiřího Nováka, Mojžíra Preclíka ad. Třetí „nej“ výstavou byla mimořádně uspořádaná krátkodobá výstava Největší drahokamy – akvizice století, kterou připravil kurátor sbírky mineralogie Jan Bubal ve spolupráci s výtvarnicí Martou Havlíčkovou a která představuje jedinečnou sbírku, kterou muzeum za přispění Ministerstva kultury ČR a Libereckého kraje zakoupilo. Výjimečnost výstavy spočívala v tom, že návštěvníci měli možnost vidět všech 226 kusů drahých kamenů, tedy celou sbírku, ne pouze její část, která bude součástí expozice mineralogie od ledna roku 2018.

Podívám-li se na program, který nás čeká v roce 2018, myslím si, že se návštěvníci mohou těšit na stejně zajímavé projekty, výstavy, přednášky, besedy, workshopy a dílny a to nejen v hlavní budově muzea, ale také v Kamenářském domě a na Dlaskově statku v Dolánkách. **Vladimíra Jakouběová**

Aleš Bartoš

tel.603 315 295
www.abzlatnictvi.cz
zakázková výroba šperků
Antonína Dvořáka 321 Turnov

ROZHOVOR S... ALENOU ZLEVOROVOU

Alena Zlevorová pracuje v muzeu od roku 2002 jako účetní. Občas se každému z nás stane, že se někdo z našeho nemuzejního okolí podiví, kolikže nás v muzeu pracuje a i já jsem se nejednou dočkala podivení „vy máte i účetní?“ Je to trochu k pousmání – Alena by mohla vyprávět. Leží v hromádách čísel od rána do večera a v noci se jí o nich jistě i zdá. Vždyť jenom průčítovat 25 dotačních titulů (píšeme o nich na s. 2) je práce až nad hlavu.

A co ještě v muzeu dělá? Zeptala jsem se jí v následujícím rozhovoru.

Kdy a jak jsi začala pracovat v muzeu?

Do muzea jsem nastoupila téměř před šestnácti lety, když mi končila mateřská dovolená s mým nejmladším synem a v tehdejších Pojizerských listech jsem objevila inzerát, že do muzea hledají účetní. Přihlásila jsem se a po projití výběrovým řízením jsem nastoupila. Vystudovala jsem původně slaboproudou průmyslovku, obor měřící a automatizační technika, ale po pár letech jsem se tomuto oboru přestala věnovat a zběhla jsem k účetnictví. Už na mateřské jsem jako účetní pracovala a už jsem u toho zůstala. A musím říct, že účetnictví je mi mnohem bližší.

To se nedivím, podle mě jsi rozená účetní. Co přesně je náplní Tvé práce v muzeu? Nám neúčetním kolegům se z množství čísel, která se kolem Tebe vznášejí, motá hlava.

Náplní mé práce je účtování všech nákladů a výnosů muzea a není jich rozhodně málo. Peníze ale vidím pouze na papíře,

protože ty právě projdou rukama kolegyni Petře Lazarové. Přestože vše samozřejmě eviduji v počítačovém programu, nikdy se nevzdám ručního počítání s papírem a tužkou, protože si píšu ručně všechny poznámky a provádím početní operace.

Co máš na práci muzejní účetní nejradši a co Tě naopak štve?

Mám na ni ráda prakticky všechno. Občas sice reptám při zpracovávání statistických výkazů, ale ty se připravují naštěstí jen jednou ročně. Ale jak jsi mě už jistě několikrát sama slyšela, opravdu hodně lamentuji při zpracování lístečků za platby platebními kartami v naší muzejní prodejně. Je jich hodně, rok od roku jich přibývá, a tak zvláště v letních měsících je dost náročné vše zkompletovat s odvedenými tržbami a bankovními výpisy. Dohledává se každá platba a je to časově velmi náročné.

Ale vrátím se k tomu, co mám ráda – kromě účetnictví je to především pestrost muzejní práce. Dostávám se k činnostem, tématům a lidem, které bych jako účetní v jiné organizaci asi nepotkala. Ráda vzpomínám na pečení dekorací do expozice Dlaskova statku, které jsme často připravovaly s kolegyní Ivou Hanušovou. Často jsme pekly podle starých receptů, kolikrát jsme musely výsledek odhadovat třeba jen podle vyobrazení na starém obrázku. Jsem ráda, že vy všichni kolegové z odborné-

ho oddělení se s námi laiky často a rádi dělíte o radost z různých zajímavých objevů či vzácných sbírkových předmětů. A navíc jsem si už mnohokrát uvědomila, jak se třeba dnešní běžné věci, kterých si nijak nevážíme, mohou stát v budoucnu důležitým zdrojem informací o naší současnosti. Všimla jsem si například, že zrovna Ty s Davidem Markem shromažďujete současné propagační materiály turnovských organizací, letáky místních obchodů, nebo třeba obyčejné věci z domácnosti. Do té doby mě nenapadlo, že tyto věci budou mít v budoucnu docela velkou hodnotu. Možná ne jako předměty, ale rozhodně informační.

To je pravda – neshromažďujeme všechno, ale vytváříme určitý balíček informací pro budoucí generace. Ale zpátky k Tobě. Pamatuji si jednu dávnou, byť drobnou příhodu – vyšly jsme společně z muzea a zahlédly, jak se ke vchodu hrne nějaký školní výlet. Zatímco já jsem se stihla jen zaradovat, že k nám jdou děti, ty jsi obratem zareagovala nějak v tomto duchu: „Bezva, to je asi 650 korun do pokladny“. Máš tohle účetní „postižení“ od dětství?

Asi mám, ale není to o tom, že bych v lidech viděla jen zdroj příjmů, jsem především ráda, když k nám přijdou a jsou u nás spokojení. Spíš mi jen hlava sama napočítá, co se mi za chvíli ob-

jeví v účetnictví. Nemůžu za to – něco vidím a hned se mi to převádí na čísla.

Co Tě baví mimo muzeum? Víš o Tobě například, že se angažuješ v ochotnickém divadle v Přepěřích.

Ano, to je pravda a divadlo mě baví. V letošní sezoně nacvičujeme Tylovu hru Lesní panna, hraju malou roli matky lesní panny Karly a zároveň jsem inšpice – tedy inspicient, hlídám sled hry a nástupy herců na scénu. Divadlo je pro mě dobrý relax, člověk se musí naučit nové věci, ale zase to není taková zálež, aby mě příliš unavovala. Nacvičovat začneme na podzim, na jaře je premiéra, odehrajeme pár představení a pak následují dlouhé divadelní prázdniny. A za rok zase znovu.

Obligátní otázka na závěr – jak by podle Tebe mělo vypadat naše muzeum za deset let?

Snad všechno už přede mnou řekli kolegové a já téměř se všem souhlasím. Stejně jako oni si přeju, aby se muzeu dařilo, přeju mu spoustu nadšených pracovníků, spokojených návštěvníků a aby tu bylo ještě hodně dlouho.

Děkuji Ti za rozhovor. Tobě i všem čtenářům přeji jménem celého muzea v roce 2018 jen to nejlepší. V příštím čísle si popovídám s kolegou geologem Honzou Bubalem.

Alžběta Kulišková

DRINGS

poradenství * software * hardware

Výpočetní technika – kousek od muzea!

- Počítače, příslušenství, digi-fotoaparáty, audiotechnika to vše můžete zakoupit ve Skálově ulici 6 otevřeno ve všední dny 13.30 – 17.30 hodin
- Objednávat můžete i v pohodlí domova nebo kanceláře využijte e-shop na stránkách www.drings.cz!

BARVY
specializovaná prodejna

Nabízíme veškerý sortiment barev k použití v interiérech i exteriérech, autolaky, lazury ad.

Studentská 1727, Turnov • tel./fax: 481 321 180, 602 364 436
www.baryturnov.cz • email: info@baryturnov.cz

ZE SBÍREK MUZEA – VALDŠTEJNSKÉ PŘEZKY

O archeologickém objevu gotického kostela sv. Alžběty v Jilemnici na podzim roku 2016 bylo na stránkách Muzejního čtvrtletníku již referováno. Při další etapě terénního výzkumu na jaře 2017 byly v presbytáři kostela objeveny tři hroby majitelů jilemnického panství ve 14. století – Valdštejnů. Šlo o pohřeb jednoho muže ve věku 40 a dvou mužů ve věku 50 až 60 let. Všichni byli dobře živení s velmi dobrou svalovou výbavou a všichni byli, podle zřetelných stop na stehenních kostech, náruživí jezdci na koních. Antropologové uvažují podle identických nosních otvorů o vzájemném příbuzenském poměru. Muži byli uloženi do

rakví z jedlového a smrkového dřeva. Jedinou jejich výbavou, která se do dnešních dnů zachovala, byly jednoduché kruhové bronzové přezky z opasku meče. Nalezly se vždy v blízkosti levého kyčelního kloubu. Naprosto

identické kruhové přezky, navíc stejně situované, jsme objevili při archeologickém výzkumu hrobů rytířů řádu sv. Jana Jeruzalémského v areálu komendy v Českém Dubu. Hroby johanitských rytířů navíc pocházely ze stejného dějinného období jako pohřby majitelů jilemnického panství, tedy z průběhu 14. století. Na dvou opaskových

přezkách z Jilemnice jsou dochované nálepy dřeva z konstrukcí rakví. Všechny objevené přezky byly konzervovány v laboratořích Střední průmyslové školy šperkařské a budou vedle dalších exponátů vystaveny v expozici, která bude otevřena na podzim roku 2018 přímo v interiéru kostela sv. Alžběty v Jilemnici.

Jan Prostředník

STALO SE PŘED STO LETY V TURNOVĚ A OKOLÍ

Konec zimy roku 1918. Na prvním místě je válka a vše, co s ní souvisí. Noviny jsou plné zpráv z bojišť, řada článků se věnuje řetězovému obchodu (keřasům, lichvářům, přeprodávání), ale je také zřejmá snaha pomoci. Dovídáme se o všudypřítomné dobročinnosti, o darech ve prospěch Matice školské, sbírky ve prospěch invalidů, vdov a sirotků, Národní jednoty severočeské a dalších. Výrazným počinem v době vánočních svátků byla akce dámského odboru Červeného kříže v Turnově zosobněném jeho předsedkyní Ludmilou Markovou. Byla uspořádána sbírka na vánoční nadílku ve zdejších nemocnicích a pro tisíc vojnů v kasárnách, na kterou přispěly desítky rodin z Turnova a okolí i těmi nejdrobnějšími příspěvky. Každý voják dostal vánočku, velkou porci sekané s bramborami a sklenici piva.

Počátkem ledna roku 1918 nasněžilo až 60 cm sněhu. Krátce na to přišla rychlá obleva, vody přibývalo a 16. ledna se hladina Jizery zvedla asi o 1,5 metru. Zvedla s sebou také ledové kry, které proud řeky rozesel na okolní břehy. Za pár hodin voda opadla, led zůstal. Kde ještě byla potřeba ukládat led na léto, odvaželi nalámané kry bez námahy na určené místo. Jak pamětník poznamenal: „Voda jedněm běře, druhým přináší“. * Poslední válečný rok začal na Turnovsku v duchu rekvizice varhanových cínových píšťal. Zmizelo tak všech 37 píšťal z průčelí přepeřských varhan o celkové váze 45 kg a zaslány byly do Vídně. Další dispozice stroje byly ponechány na místě, ale hra byla výrazně omezena. * Prakticky celou zimu trval absolutní nedostatek uhlí a nebylo jej možné dodat ani školám, úřadům nebo domácnostem. Jen pro představu: na listopad a prosinec bylo dodáno pouze 44 vagonů uhlí namísto 85, v lednu pouze 17

Hluboká ulice s obecním domem Slávie před sto lety

místo 170 vagonů a z dalšího přidělu z konce ledna ve výši 191 vagonů nedorazil ještě v polovině února vůbec žádný. Po městě byly zřizovány veřejné ohřívárny po městě, protože zima byla prostě všude. * Pavel Skrbek z Malého Rohozce si na jaře před sto lety pronajal panský pivovar v Hrubém Rohozci, který téměř rok po úmrtí oblíbeného sládky pana Krause čekal na nového nájemce. Majitelé panství pivovar

neprovozovali, protože jim údajně chyběl „praktický duch“ pramenící ze špatné výchovy po stránce obchodní a hospodářské nevšímavosti. * Městská rada vznesla návrh prodat obecní dům Slávie v Hluboké ulici, který koupilo město i s divadlem roku 1881 po úpadku Občanské záložny. Prodej měl proběhnout na základě veřejné nabídky s podmínkou, že kupec přejme služebnost volného přístupu k divadlu,

do kterého se tehdy vstupovalo z nádvoří Slávie. * V ulicích města přibývalo automobilů a velocipedů. Jejich rychlá jízda dle místních novin přímo ohrožovala ostatní chodce. Zvláště k večeru, když byly především v Nádražním předměstí ulice plné dělníků jdoucích z továrny a cestujících, kteří směřovali na vlak nebo z nádraží. Volalo se po pokutování rychlé jízdy. * S nadcházejícími Velikonocemi se v místních novinách objevil článek kritizující místní mládež, v jejímž podání se velikonocní zvyky poněkud zvrhly: „Starodávný zvyk pomlázky se v Turnově zvrhl, zdivočel a vybarvil se v surovost. Toho dne jsou na ulicích spousty kluků jak školních, tak škole odrostlých majících často pomlázky jako ruka silné a mlátí každého na potkání. Školní mládeži jest tento způsob pomlázky přísně zapovězen a doufáme, že naše policie zakročí proti výrostkům hlavně z venkova a odkáže je do mezí slušnosti“. David Marek

VÝSTAVY A AKCE V LEDNU, ÚNORU A BŘEZNU

VÝSTAVNÍ SÁL

18. 1. – 18. 2. Udělej si sám II.
Kutlilství v Československu před
rokem 1989. Domácí rukodělné
produkty

28. 2. – 27. 5. Příběh Tibetu.
Dějiny a kultura Tibetu

KLENOTNICE

28. 2. – 27. 5. Příběh Tibetu.
Kulturní předměty a umělecké
řemeslo Tibetu

GALERIE

Do roku 2019 je galerie uzavřena

KAMENÁŘSKÝ DŮM

Do 21. 1. Loutky ze staré půdy.
Výstava historických loutek ze
sbírky manželů Jiráskových
8. 2. – 29. 3. Česko-polský dětský
výtvarný salón Jawor–Turnov 2
Vítězné obrázky ze soutěže

DLASKŮV STATEK

3. 2. Masopust na Dlaskově
statku
31. 3. Velikonoce na Dlaskově
statku
Stálá expozice Já Josef Dlask –
Návrat hospodáře

FOTOOHLÉDNUTÍ ZA MINULÝM ČTVRTLETÍM

Poslední čtvrtletí roku 2017 přineslo celou řadu výstav a akcí, které si připomínáme na fotografiích. Začínáme výstavou výtvarné skupiny Makarská 57, kterou připravili Miroslav Cogan společně s kolegyní Markétou Kroupovou ze Severočeské galerie. Sváteční atmosféru přinesla do Kamenářského domu výstava Loutky z půdy, jejíž vernisáž doprovodila loutková pohádka v podání Jaroslava Ipsera. Vernisáž ReGenerace byla příležitostí pro setkání regionálních šperkařů, těch, co vystavovali, i jejich přátel. Bylo co obdivovat! Snad největší obdiv si ale vysloužily exponáty na výstavě Největší české drahokamy – akvizice století! Informace o sbírce přineseme v příštím čísle, zde si nejdražší přírůstky do muzejní sbírky připomeneme fotografií s kurátorem Janem Bubalem. Vánoční programy připomínáme fotografií z Vánočního zpívání na Dlaskově statku, kde vystoupil sbor Provaz, a z vánočních trhů, na něž jsme tradičně připravovali řemeslný trh. A poslední fotografie? Prosincový stav budované expozice horolezectví, která nás také dost zaměstnávala.

NAVŠTIVTE V MUZEU, CO SE DÁ

MUZEJNÍ PRODEJNA

šperky,
drahé kameny, sklo,
bižuterie, regionální
speciality, sladkosti,
knihy, mapy

ZLATNÍCI V KAMENÁŘI

autorské šperky
zakázková výroba
snubní prsteny
drahokamy
ukázky řemesla

DLASKŮV STATEK

národní kulturní
památka
vesnická domácnost
v době písmáka
Josefa Dlaska

Muzejní čtvrtletník vydává Muzeum Českého ráje v Turnově. Povolení MK ČR – E 15658. ISSN: 1801-4054. Odpovědná redaktorka: Mgr. Alžběta Kulíšková. Grafická úprava, sazba: AK. Tisk: Tiskárna UNIPRESS, s.r.o. Svobodova 1431, Turnov, tel. 481 319 411. Uzávěrka tohoto čísla byla 15. prosince 2017. Muzejní čtvrtletník je k dostání zdarma na pokladně muzea a v informačních centrech a muzeích v okolí Turnova. Emailem zasláným na adresu kuliskova@muzeum-turnov.cz si můžete objednat zaslání Čtvrtletníku emailovou poštou. Na vydání přispělo město Turnov. Děkujeme.

OTEVÍRACÍ DOBA: MUZEUM a KAMENÁŘSKÝ DŮM: Úterý až neděle: 9.00–16.00. **DLASKŮV STATEK:** Od 1. ledna do 28. února zavřeno. Výjimku tvoří oslava masopustu (3. února). Statek otevřeme od 1. března a pak bude zpřístupněn po celou sezonu od úterý do neděle od 9.00 do 16.00 hodin. Změna programu je vyhrazena – pro aktuální informace vždy sledujte webové stránky muzea www.muzeum-turnov.cz!